

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Metamorphosis Insectorum Surinamensium

Merian, Maria Sibylla

Amsterdam, [1705]

De I. Afbeelding.

urn:nbn:de:gbv:45:1-14107

VERANDERING DER SURINAAMSCHE INSECTEN. 1

DE I. AFBEELDING.

DE *Ananas* zynde de voornaamste aller eetbaare vruchten, is ook billyk de eerste van dit werk en van myne ondervinge; in 't eerste blad word sy bloeiende vertoond, gelyk in het volgende een rype zal te zien zyn. De kleine gecoleurde bladeren dicht onder de vrucht zyn als een rood satyn met geele vlakken verciert, de kleine uitspruitzels aan de kanten groeijen voort, als de rype vrucht afgeplukt is, de lange blaaden zyn van buiten ligt zee groen, van binnen gras groen, aan de kanten wat roodachtig met scharpe doornen voorzien. In 't overige is de cierlykheid en fraeiheid dezer vrucht van verscheidene geleerden, als van de Heeren *Piso* en *Markgrave* in haar *Historien van Brasiel*, *Reede in zyn elfde Deel van de Hortus Malebaricus*, en *Commelin* in het eerste gedeelte van den *Amsterdamsche Hof*, als ook van anderen wytloopig beschreeven, zal my dierhalven daar mede niet ophouden, maar tot myn ondervindingen der Insecten voortgaan.

Kakkerlakken zyn de bekendste aller Insecten in America, wegens de groote schade en ongemakken, die sy allen Inwoonderen aandoen, bedervende alle haaren wollen, linnen, spys en drank, zoetigheid is haar ordinaar voedzel, daarom sy deze vrucht zeer genegen zyn, sy leggen haarzaad dicht by malkander, met een rond gespinst omgeeven, als zommige spinnen hier te lande doen, als de eyers ryp zyn, en de jonge volmaakt, byten sy zich door haar eyernest en loopen de jonge Kakkerlakjes met groote raffigheid daaruit, en zynde zo klein, als mieren, zo weeten sy in kisten en kasten te komen door de voegzels en sleutelgaatjes, daar sy dan alles bederven, sy worden dan eindelyk zoo groot, gelyk een op het voorste blad te zien is, van couleur bruin en wit. Als sy nu haare volkoomene grootheid hebben, dan barst haare huid op den rug op, en komt een gevleugelde Kakkerlak daar uit, week en wit, de huid blyft in haare forme leggen, als of het een Kakkerlak was, maar leedig van binnen.

Op de andere zyde van deze vrucht is een andere soort van Kakkerlakken, deze draagen haar zaad onder haar lyf in een bruin zakjen, als men die aanraakt, laten se het sakje vallen, om beter te kunnen ontvluchten, uit dit zakje komen de jongetjes, en veranderen als de voorgaande groote, zonder onderscheit.

De bezondere benaamingen, waar meede dit geslacht, over de twaalf deelen van 't Malabarsche kruid was van verscheide Auteurs werd genaamt, zyn gemaakt. by den andere te vinden, in myn flora Malabari-

2 VERANDERING DER SURINAAMSCH E INSECTEN.

DE II. AFBEELDING.

IS een rype *Ananas*, als men die eten wil, werd sy geschild, de schille is een duim dik, als die te dun werd afgeschilt, zo blyven daar aan zitten scharpe haartjes, die in het eten zich in de tonge zetten, en veel pyne veroorzaken. Den smaak dezer vrucht is, als of men druiven, appricosen, aalbessen, appel en peeren onder een gemengt hadden, die men alle te gelyk daar in proeft. Haar reuk is lieflyk en sterk, als men die opsnyd, zo ruikt de heele kamer daar na. De kroon en de spruiten, die ter zyde uitschieten, legt men in de grond, die weder nieuwe planten werden, sy groeijen zo gemaklyk als onkruid, zes maanden hebben de jonge spruiten noodig, tot haare volkome rypheit. Men eet se rauw en gekookt, ook kan men wyn en brandewyn daar uit persen en branden, die beide heerlyk van smaak zyn en alle andere te boven gaan.

De Rups die op deese *Ananas* sit, vond ik in het gras by de Ananassen Anno 1700. in 't begin van May, sy is ligt groen met een roode en witte streep langs het geheele lighaam. Den 10. May veranderde zy in een Poppetjen, daar den 18. May een zeer schoone Capel uit voort kwam, geel met schoone blinkende en groene vlakken vercierd, gelyk een zodanige zittend en vliegend vertoond word.

Op de kroon van de *Ananas* zit een klein roodachtig Wormken, dat een dun gespinst maakt, daar een klein Poppetje in legt, het welke is het Wormke, dat de Couchenille verteert, ik heb diergelyke veel gehad, en is genoeg in de Couchenille te vinden, hier te Lande; daar een iegelyk, die curieus is, zulks nazoeken kan. Boven het gespinst van dat Wormke, legt een Poppetje, wiens velletje ik geopent, en de Couchenille daar in gevonden heb, welke Couchenille wat hooger op de kroon vertoond werd, en niet anders is als het lighaam van de twee Torretjes, die hier staande en vliegende vertoond werden, wiens roode vleugels met swarte randen omvat zyn. Dit heb ik maar tot verciering van 't blad bygezet, zynde uit drooge Couchenille opgezocht en geen Americaansche veranderingen, het welk ook andere curieuse Onderzoekers alzo gevonden hebben. Onder de zelve de Heer Leeuwenhoek, missive 60. en 28. November 1687. Pag. 141. tot 144. Doctor Blankart de Insectis fol. 215.

DeCapelle door het vergroot glas gezien, daar van vertoont zig het meel op de vleugels als visschobben, met 3 takjes is elke schob, met lange hairen op de zelve, de schobben leggen zo regulier, dat men die zonder groote moeite zou konnen tellen, het lighaam is vol vederen met hairen doorvlogten.